

УДК 613.6:621

DOI: 10.31651/2076-5835-2018-1-2021-2-4-11

Голиш Григорій Михайлович

кандидат історичних наук, доцент,
директор наукової бібліотеки ім. М. Максимовича
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
biblioteka.cnu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5203-0859>

Черненко Наталія Павлівна

кандидат біологічних наук, доцент,
завідувач кафедри анатомії, фізіології та фізичної реабілітації
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
nataliya-chernenko2005@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8177-263X>

Нечипоренко Леонід Анатолієвич

кандидат педагогічних наук, доцент,
директор навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Coachleo63@gmail.com

ВОЛОДИМИР СЕРГІЙОВИЧ ЛИЗОГУБ

/до 75 – річчя з дня народження/

Сенс життя – самовираження.

О. Уайльд

Помітною подією сьогодення академічної спільноти України стало нещодавнє відзначення 75-річчя від дня народження відомого українського фізіолога, професора Черкаського національного університету

ім. Б. Хмельницького Володимира Сергійовича Лизогуба. Ці його ювілейні роковини співпали в часі із 100-літнім

ювілеєм вишу, якому він так самовіддано служить уже 57 років (найбільше з-поміж усіх співробітників). У своїй alma mater пройшов славний шлях від студента до вченого-педагога найвищої кваліфікації.

Аби глибше збагнути феномен життя та науково-педагогічної діяльності ювіляра слід звернутися до його генеалогії та бодай побіжного огляду періоду суспільного становлення майбутнього вченого. Його батько Сергій Степанович був кадровим військовим, замполітом артилерійського дивізіону, здолав фронтові дороги від першого до останнього дня війни й відзначений орденом Червоної Зірки та медаллю «За відвагу». Фронтовичкою була і його дружина Галина Іванівна, яка здійснювала благородну місію зцілення поранених бійців як операційна медсестра, мала бойові нагороди. Родина (а створена вона була ще до війни) врешті об'єдналася вже в Угорщині, де під час боїв біля озера Балатон у березні 1945 р. Сергія Степановича було поранено й він потрапив до медсанбату, де служила його дружина. Із Будапешта

військова пара приїхала до Черкас, де 7 листопада 1946 р. й народився їхній син, названий Володимиром [2, 3].

«Життєва «одіссея» кадрового військового зазвичай перебуває в руках вищих командирів, і Сергія Степановича після двох років служби у Черкасах перевели до артилерійської частини, розташованої в м. Золотоноша; тут родина й оселилася. А Галина Іванівна пішла на звичну для себе медсестринську службу в районну лікарню, якій віддала аж 55 років свого життя.

Отже, малою Батьківщиною для Володимира, по суті, стала Золотоноша, де пройшли його дитячі й підлітково-юнацькі роки. Дійсно, в людини окрім її фізичної появи на світ є ще й народження її як громадянина, а відбулося воно саме в цьому місті. До речі, саме Золотоноша подарувала світовій науці видатного біохіміка О. М. Баха, так що там була витворена особлива аура для формування майбутніх вчених-біологів.

Для навчання свого єдиного сина подружжя обрало досить престижний заклад – міську школу №1, де працювали кращі педагоги під орудою директора А. Ф. Третяка. До речі, цей заклад на той час був із російською мовою навчання, що за усталеною традицією радянських часів (з огляду на тотальну русифікацію) відкривало кращі життєві перспективи для випускників.

Володимир усі роки шкільного навчання знаходився в числі найкращих учнів. При цьому він вподобав точні науки й не мав у них собі рівних, був переможцем предметних олімпіад. Шкільними кумирами хлопця стали вчитель математики та його класний керівник Ф. Г. Яременко, вчителі фізики Я. М. Круванд і Т. П. Малиновська, а також біології Г. З. Руденко. Із великим задоволенням Володимир займався й конструюванням. Товаришами і однокласниками Володимира були шкільні друзі Шебанін В. С., який став д. т. н., професором, академіком, НААН України, нині ректор, Миколаївського національного аграрного університету та відомий нейрохірург Морозов А. М., д.м.н., професор, чл-кор НАМН України, головний лікар ДУ «Інститут нейрохірургії ім акад. А. П. Ромоданова НАМН України [1, 2, 3].

Було в хлопця ще одне захоплення: фізична культура й спорт, а його наставником у цій справі став учитель Г. Н. Ігнатенко. Володимир займався бігом на лижах, футболом, та особливо успішним був у легкій атлетиці, і в 11 класі став чемпіоном області з бігу на середні дистанції. Закінчивши школу зі срібною медаллю (мав лише одну «четвірку» з російської мови), вирішив пов'язати своє подальше життя із фізичною культурою.

На вступних випробуваннях на факультет фізвиховання Черкаського педінституту (а таких факультетів в Україні було лише кілька) він показав чи не найкращі результати й у 1964 р. був зарахований студентом. Володимир і тут залишився вірним власній життєвій філософії: не марнувати жодної хвилини й бути завжди попереду. Навчався винятково на «відмінно», став справжнім взірцем відповідальності й ретельності. Входив до складу збірної інституту із легкої атлетики і на всеукраїнських змаганнях 1966 р. завоював бронзову медаль (біг на 1000 м). А незабаром юнак виконав норму кандидата в майстри спорту із «королеви спорту» – легкої атлетики, потім – із лижного спорту.

У напрочуд здібного й ініціативного юнака поряд із навчальними заняттями та тренуваннями з'явився ще один вектор життєвих уподобань: дослідницька діяльність. Він віддав перевагу надзвичайно шляхетній галузі природничих наук зі значним прикладним струменем – фізіології. Під керівництвом своїх улюблених професорів М. К. Босого та І. М. Давиденка Володимир уже від другого курсу взяв участь у експериментальній роботі з вивчення фізіологічних процесів кори головного мозку людини. Свідченням неабияких успіхів студента в дослідницькій роботі стала його участь у Всесвітній студентській олімпіаді з фізіології (1968 р., м. Каунас), при цьому

Україну представляли на цьому поважному форумі лише два студенти (другим був посланець столичного Києва М. М. Шабатура, пізніше став професором Національного педуніверситету ім. М. Драгоманова). До речі, на цій олімпіаді були присутні й науковці зі світовим ім'ям, зокрема, професори М. О. Бернштейн, Н. В. Зімкін, А. М. Крестовніков, М. М. Яковлев, В. С. Фарфель. Із Каунаса В. Лизогуб повернувся із відзнакою «За оригінальне наукове дослідження», сповнений вражень від спілкування зі світилами фізіології. А ще він узяв участь як доповідач у Всеукраїнській науковій конференції з проблем фізіології (Умань, 1969 р.) і згодом був нагороджений грамотою Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти України [2, 3].

У 1969 р. В. Лизогуб закінчив повний курс навчання в педінституті, отримавши диплом із відзнакою. Усвідомлюючи велику наукову перспективність випускника, вчена рада закладу без будь-яких вагань надала йому направлення в аспірантуру. До складання вступних іспитів В. Лизогуб ще встиг попрацювати упродовж двох місяців учителем фізкультури в рідній золотоніській школі, а потім зосередився винятково на навчанні та підготовці до захисту кандидатської дисертації. Упродовж трьох років навчання аспірант під керівництвом професорів М. К. Босого й І. М. Давиденка опанував низкою нових методів дослідження, провів експерименти з дослідження слухового аналізатора осіб різного віку, встановив зв'язок слухової чутливості з типологічними властивостями центральної нервової системи. Для поглиблення знань та вивчення нових методів дослідження В. С. Лизогуб у 1970 р. був направлений на стажування в науково-дослідний інститут фізіології Київського університету імені Тараса Шевченка. Тут він проводив експериментальну роботу під керівництвом академіка НАН України, професора П. Г. Богача [3].

Працелюбність і наполегливість аспіранта увінчалася у 1972 р. достроковим захистом дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук у спеціалізованій вченій раді при Київському державному університеті ім. Т. Шевченка. Дисертаційна праця здобувача була присвячена вивченню властивостей як основних нервових процесів, так і деяких показників збудливості нервової системи у спортсменів.

Однак після захисту дисертації та отримання посади асистента молодому вченому не випало приступити до викладацької діяльності, адже його призвали на дійсну військову службу. Вона проходила у військово-транспортній авіації й тривала трохи більше року.

По тому В. Лизогуб повернувся до викладацької й наукової роботи на кафедрі фізіології, з котрою пов'язаний уже 52 роки як (послідовно) аспірант, асистент, старший викладач, доцент, професор і багаторічний завідувач. На стартовий етап його наукової кар'єри припадає ще одне визнання успішності: Володимира Сергійовича в числі 10 найкращих молодих учених України запросили на Всесоюзний з'їзд у Москву. Він відбувся в листопаді 1974 р. за участі 400 молодих вчених із усіх республік СРСР.

У 1976 р. доцент В. С. Лизогуб перебував на 10-денному стажуванні у Всесоюзному науково-дослідному інституті фізичної культури та спорту (м. Москва). Це стажування відбувалось у відділах ергономічних досліджень фізичної культури (керівник проф. М. І. Волкова) та масових видів спорту (проф. Л. С. Виленський). Після повернення з наукового відрядження В. С. Лизогуб ініціював укладання госпрозрахункового договору на три роки Черкаського педагогічного інституту (ректор О. В. Тканко) з Черкаським заводом «Фотоприлад» (директори Курбанов та Аблязов) щодо впровадження фізичної культури у виробничий процес. До наукової роботи з цієї теми було залучено 13 викладачів факультету фізичної культури, а керівництво й координування досліджень було покладено на В. С. Лизогуба. Виконання теми дозволило залучити в інститут додаткові кошти на придбання обладнання та наукові

відрядження. Досвід черкаських науковців було схвалено на республіканському з'їзді профспілок [3].

У 1985 р. було укладено новий госпрозрахунковий договір на два роки, цього разу з Черкаським науково-дослідним інститутом легкої промисловості на впровадження виробничої гімнастики та фізичної активності у процес роботи науковців. І знову ж таки роботу з реалізації договірних зобов'язань очолив В. Лизогуб.

Попри тоді ще зовсім молодий вік, доцент В. Лизогуб устиг завоювати неабиякий авторитет і довіру академічної спільноти. Відтак у 1982 р. його було обрано головою профкому університету, й цю надзвичайно клопітну посаду він обіймав аж сім років, і, до того ж, винятково на громадських засадах. Усі спільчани одностайно відзначали послідовну справедливість і толерантність профспілкового ватажка, його безкомпромісність у відстоюванні законних інтересів працівників.

Рік 1986 приніс новий кар'єрний злет Володимира Сергійовича: його було призначено деканом рідного факультету фізичного виховання. Чотири роки перебування на цій посаді виявили неабиякі організаторські здібності, прогресивний характер мислення, вміння працювати з людьми та оперативно реагувати на непрості управлінські виклики. Утім, В. Лизогуб дедалі частіше розмірковував щодо службових пріоритетів і зрештою прийняв рішення: присвятити себе винятково науковій та викладацькій діяльності [1, 2, 3].

У 1988 р. доцент В. С. Лизогуб перебував на всесоюзних двомісячних курсах підвищення кваліфікації викладачів при Тартуському університеті (м. Тарту, Естонія). Це дало новий поштовх у вдосконаленні фахових компетенцій доцента В. С. Лизогуба за напрямками фізична реабілітація, спортивна медицина, фізіологія спорту, валеологія, масаж.

Після повернення з Тарту вчений створює навчальні програми й ініціює відкриття на біологічному факультеті підготовки фізіологів, а на факультеті фізичної культури – навчальних курсів фізичної реабілітації та валеології. Він впроваджує у науковий та навчальний процес нові методи дослідження: тест Маргарія, кардіоінтервалометрію Басєвського, опановує методикою реографії та визначення типів гемодинаміки. У 1989 р. на факультеті починають працювати курси з підготовки спеціалістів із масажу (об'ємом 240 годин). В. С. Лизогуб очолив колектив викладачів (проф. І. М. Давиденко, доц. Г. І. Маслюк, викл. Н. В. Антонєць), які отримали міжнародне визнання й ліцензію Європейської асоціації нетрадиційної медицини на підготовку масажистів з відповідним дипломом і сертифікатом.

Результатом багаторічної експериментально-дослідницької праці став блискучий захист В. С. Лизогубом у 2001 р. докторської дисертації на тему «Онтогенез психофізіологічних функцій людини» (науковий консультант – академік НАН України М. В. Макаренко). Члени спеціалізованої вченої ради Київського національного університету ім. Т. Шевченка були одностайними у високих оцінках результатів цього наукового проекту, котрий вивів на чітке розуміння закономірностей формування систем людського мозку та забезпечив розробку нових підходів оптимізації вищої нервової діяльності в людей різних вікових категорій. Ученим було запропоновано й нові прилади для лабораторного дослідження функцій мозку, вироблено рекомендації щодо підготовки спортсменів, військовиків, забезпечення високого рівня працездатності тощо. Відтак В. Лизогуб став одним із засновників нового наукового напрямку в галузі фізіології нейродинамічних функцій мозку.

У період Помаранчевої революції з огляду на високий науковий авторитет Володимира Сергійовича та неабияку управлінську функціональність йому було запропоновано очолити Черкаський національний університет. Однак професор рішуче відмовився від ректорської посади, позаяк не хотів ділити свої фізіологічні

студії із керівною рутиною. Він продовжив керівництво кафедрою (нею керував від 1993 до 2015 р. й був третім очільником цієї структури після своїх учителів, професорів М. К. Босого та І. М. Давиденка), яка згодом перетворилася у провідну наукову структуру України, плідно співпрацюючи з Інститутом фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України.

А від 2008 р. в Черкаському національному розпочав свою діяльність науково-дослідний інститут фізіології ім. М. Босого (він постав третім в Україні після відповідних установ у системі НАН та при Київському національному університеті ім. Т. Шевченка). Його фундатором і незмінним керівником став професор В. С. Лизогуб. Ця наукова структура, що має 6 відділів, об'єднує 30 кандидатів та докторів наук й забезпечує багатогранні дослідження з фізіології людини й тварин. Нещодавно експериментальна лабораторія інституту отримала нове сучасне обладнання. Схвальну оцінку матеріально-технічній базі інституту дав сам голова НОК України Сергій Назарович Бубка. Очолюваний професором В. Лизогубом НДІ розвиває наукові зв'язки з Інститутом фізіології імені О. О. Богомольця НАН України, багатьма ЗВО України та інших держав (США, Ізраїль, Польща, Італія, Німеччина, Болгарія, Угорщина) [1, 2].

Володимир Сергійович позиціонується як справжній лідер фізіологічної науки не тільки за формальною посадою директора профільного науково-дослідного інституту, але насамперед як невтомний дослідник таїн фізіології. До кола наукових зацікавлень професора належать психофізіологія, нейрофізіологія та гемодинаміка головного мозку, вікова фізіологія, фізіологія спорту, теоретичні та практичні аспекти стану індивідуально-типологічних особливостей вищих відділів центральної нервової системи, їх значення у формуванні і розвитку електрофізіологічних, соматовегетативних, психомоторних та особистісних властивостей у людей різного віку та професій за умов дії на організм різноманітних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, в т.ч. критичних ситуацій виробничої сфери та спортивної діяльності. Він досліджує й роль властивостей високогенетично детермінованих властивостей основних нервових процесів в успішності навчання, набутті професійних навиків та спорті, використання їх в реальних умовах. В. Лизогуб розробляє і обґрунтовує методики оцінки індивідуально-типологічних властивостей і властивостей сенсомоторних якостей, методичного арсеналу, їх діагностування (властивостей: тести, апаратурні підходи, комп'ютерні системи), оцінює функціональний стан у різних умовах діяльності, контролю й профілактики виникнення несприятливих зрушень у нервовій системі та їхньої корекції, вирішує питання професійного та спортивного психофізіологічного відбору тощо [4, 5, 6, 7, 8, 9].

Творчий доробок ученого становить 227 друкованих праць: серед них 3 монографії, підручник, 5 навчальних і 14 методичних посібників, понад 30 статей у міжнародних рейтингових журналах бази даних Scopus та WOS. Має вчений і 6 патентів на винаходи та корисні моделі, авторське свідоцтво. Зокрема, ним та командою створено програмне забезпечення досліджень для виготовлення системи «Діагност-01» та стабілографічного комплексу, які впроваджені у навчально-науковий процес ЗВО України й академічних установ.

Професор В. С. Лизогуб здійснював наукове керівництво розробкою низки держбюджетних тем Міністерства освіти і науки України, зокрема:

«Психофізіологічні закономірності розумової діяльності людей в онтогенезі» (№ держреєстрації КПКВ 2201020, 2007 – 2009 рр.); «Системні механізми розумової діяльності за умови переробки інформації різної складності» (№ держреєстрації 0106U004022, 2009 – 2011 рр.); «Індивідуальні особливості реакцій систем організму здорових людей на різноманітні навантаження» (№ держреєстрації 0109U002549., 2011 – 2013 рр.)). Нині під його керівництвом розробляються теми, що мають велику

актуальність, практичну цінність і беззаперечну наукову новизну, наприклад: «Психофізіологічні закономірності розумової діяльності людей в онтогенезі» та «Системні механізми розумової діяльності за умов переробки інформації різної складності».

Результатами своїх оригінальних досліджень вчений ділився щонайменше на 200 наукових форумах різного рівня. Професор В. Лизогуб був персонально запрошений для виступу на міжнародні конференції, що проходили під егідою УЄФА, зокрема, у Відні, Мілані та Мюнхені. Адже до його авторитетних думок щодо тренувань футболістів дослухаються у всій Європі. Починаючи з 1991 р. кожні два роки В. С. Лизогуб організовує і проводить тематичні наукові конференції міжнародного та «Індивідуальні психофізіологічні особливості людини та професійна діяльність» та симпозиуми «Особливості формування та становлення психофізіологічних функцій в онтогенезі».

Володимир Сергійович створив наукову школу фізіологічних досліджень, постійно опікується підготовкою фахівців найвищої кваліфікації. У її активі – 15 підготовлених кандидатів наук, декілька докторів наук. Був офіційним опонентом кількох десятків кандидатських та докторських дисертаційних робіт. Він став фундатором і головою першої на Черкащині спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій у науковій галузі «Фізіологія людини й тварин», входить до складу експертних рад, а також редколегій авторитетних наукових часописів. Зокрема, професор В. Лизогуб від 1997 р. й донині є головним редактором наукового журналу «Вісник Черкаського університету. Серія біологічні науки» та членом редколегій інших наукових часописів: *Science and Education a New Dimension: Natural and Technical Sciences* (Угорщина), а також Києва, Харкова, Запоріжжя, Вінниці. Він рецензував наукові статті «Фізіологічного журналу» та інших наукових видань.

Свідченням високого авторитету вченого є те, що саме йому довірено упродовж багатьох років очолювати фізіологічне товариство Черкаської області. Поряд з цим він є чинним членом президії Всеукраїнського товариства фізіологів. Його обрано академіком Академії вищої школи України.

У життєвому леті професора В. Лизогуба поряд із наукою є ще одне крило: його викладацька діяльність. Він упродовж багатьох років читає студентам навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я навчальні курси медико-біологічного спрямування («Фізіологія спорту та фізична реабілітація», «Фізіологія фізичних вправ»). Студенти дають високу оцінку своєму наставнику, відзначаючи його ерудицію, фаховість, розумний фанатизм, людяність і щирість.

Знають і глибоко поважають Володимира Сергійовича і в футбольній спільноті України. Уже багато років він входить до складу науково-методичного комітету Федерації футболу України, бере участь в атестації футбольних тренерів провідних команд країни. Володимир Сергійович очолює й наукову раду футбольної федерації Черкащини.

Його самовіддана праця в освіті й науці знайшла гідне пошанування. В. С. Лизогуб нагороджений знаком «Відмінник освіти України», почесними грамотами Верховної ради України, Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки України, Черкаської облдержадміністрації та обласної ради та багатьма іншими регіональними та відомчими нагородами. У 2008 р. за вагомий внесок у розвиток фізіологічної науки професору було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». А нещодавно у дні святкування 100-ліття університету його було відзначено медаллю НАПН України «Ушинський К. Д.». Інформація про наукову діяльність професора В. Лизогуба вміщена в авторитетному виданні: книзі «Науковці України – еліта держави» [1, 2, 3].

Попри немолодий вік ювіляр сповнений сил і енергії задля здійснення своїх нових творчих планів і проєктів. Життєву снагу професор черпає із беззаперечної вмотивованості своїх дій і вчинків, усвідомлення їхньої суспільної значимості, а ще завдяки незмінно здоровому способу життя, постійним заняттям оздоровчою фізкультурою.

Володимир Сергійович щасливий у шлюбі ось уже майже 50 літ зі своєю дружиною Валентиною Романівною – лікарем-кардіологом. Стопами свого іменитого батька пішов син Сергій: нині він завідує фізіологічною лабораторією НДІ ім. М. Стражеско НАМН України. Не осторонь від фізіології й професорова донька Ірина: вона працює лікарем-офтальмологом обласної лікарні. Зростають четверо онуків, і є в ювіляра надія, що можливо хтось із них продовжить його справу й стане світилом тієї людинолюбної науки, якій так жертвовно й довго служить ювіляр.

Тож вітаючи з ювілеєм, побажаймо вельмишановному Володимирі Сергійовичу Божої благодаті на многія літа! І нехай йому здоровиться та звершується все, що ним задумалося!

Список використаної літератури

1. Давиденко І.М. Історія та перспективи фізіологічних досліджень в інституті// Тез. доп. ювіл. наук.-практ. конф. "Місце Черкаського педагогічного інституту у розвитку вітчизняної науки, освіти й культури". Черкаси, 1991. С. 128 - 130 .
 2. З новим кроком! Молодь Черкащини. 1972. 24 грудня.
 3. Кафедра фізіології людини та тварини. Черкаський державний університет ім. Б. Хмельницького. Історичний нарис. 1921 2001. К., 2001. С. 93 - 128.
 4. Лизогуб В.С., Макаренко М.В. і ін. Спосіб визначення рівня сили функціональної рухливості нервових процесів людини. Патент України А61В5/16 №61246 А. Опубл.17.11.2003, Бюл. №2.
 5. Лизогуб В.С., Макаренко М.В. і ін. Спосіб визначення рівня сили нервових процесів людини. Патент України А67В8/16 №3857. Опубл.15.12.2004, Бюл. №4.
 6. Лизогуб В.С., Макаренко М.В. і ін. Спосіб визначення рівня сенсомоторної реактивності людини. Патент України А61В5/6 №78145. Опубл.15.02.2007, Бюл. №2.
 7. Лизогуб В.С., Макаренко М.В. і ін. Спосіб психофізіологічної оцінки функціонального стану слухового аналізатора. Патент на винахід А68В5/16 №96496. Опубл.15.11.2011, Бюл. №5
 8. Лизогуб В.С., Макаренко М.В. і ін. Спосіб визначення швидкості центральної обробки інформації вищими відділами центральної нервової системи. Патент України А61В5/16 №106028. Опубл.10.07.2014, Бюл. №13.
 9. Лизогуб В.С. та інші Сертифікат України А61В5/16 №61246 А. 2017 р. За підручник – Фізіологія спортивної діяльності, виданий у 2015 році.
- і т.д.

References

1. Davydenko, I.M. (1991). History and prospects of physiological research at the institute. Thesis. ext. anniversary. scientific-practical conf. "The place of Cherkasy Pedagogical Institute in the development of national science, education and culture". Cherkasy. P. 128 - 130.
2. With a new step! Youth of Cherkasy region. 1972. 24 December.
3. Department of Human and Animal Physiology. Cherkasy State University named after B. Khmelnytsky. Historical essay. 1921 2001. K. P. 93 - 128.
4. Lyzohub, V.S., Makarenko, M.V. and others. (2003). The method of determining the level of strength of functional mobility of human nervous processes. Patent of Ukraine A61B5 / 16 №61246 A. Publ.17.11.2003, Bull. №2 (In Ukr).
5. Lyzohub, V.S., Makarenko, M.V. and others. (2004). The method of determining the level of strength of human nervous processes. Patent of Ukraine A67B8 / 16 №3857. Publ.12.12.2004, Bull. №4 (In Ukr).
6. Lyzohub, V.S., Makarenko, M.V., and others. (2007). The method of determining the level of human sensorimotor reactivity. Patent of Ukraine A61B5 / 6 №78145. Publ.15.02.2007, Bull. №2 (In Ukr).
7. Lyzohub, V.S., Makarenko, M.V. and others. (2011). Method of psychophysiological assessment of functional state of auditory analyzer. Patent for invention A68B5 / 16 №96496. Publ.11.11.2011, Bull. №5 (In Ukr).
8. Lyzohub, V.S., Makarenko, M.V. and others. (2014). Method of determining speed of central information processing by higher departments of central nervous system. Patent of Ukraine A61B5 / 16 №106028. Publ.10.07.2014, Bull. №13 (In Ukr).

9. Lyzohub, V.S. and others. (2015). Certificate of Ukraine A61B5 / 16 №61246 A. 2017. For the textbook – Physiology of sports, published in 2015 (In Ukr).
Etc.

H. M. Holysh, N. P. Chernenko, L. A. Nechyporenko. Lyzohub V. S. – of the 75-Years from Birthday

Lyzohub V. S. – Doctor of Biological Sciences, Professor, Director of the Institute of Physiology named after Mikhail Bosey.

November 7, 1946 – was born, Cherkasy, Ukrainian.

1969 – graduated from Cherkasy State Pedagogical Institute, Physical Education. Professor Lyzohub V. has been working at Cherkasy National University as a lecturer, associate professor, dean, professor, head of the department of anatomy and physiology of humans and animals, director of the Institute of Physiology named after M. Bosey since 1972.

His scientific school has 15 candidates of sciences (Phds), which are prepared through postgraduate studies. Lyzohub Volodymyr is one of the authors of the new scientific direction of the physiology of neurodynamic brain functions. The problem developed by teachers and post-graduate students under his leadership is marked by urgency and scientific novelty, which has practical value.

The obtained scientific results, created new methods and software of research are the basis for manufacturing of a series of devices “Diagnost”. Devices are implemented in the educational and scientific process and are used in higher educational establishments of the Ministry of Education and Science, the Ministry of Health of Ukraine, the institutes of the Academy of Sciences of Ukraine, the Russian Academy of Sciences, the Academy of Pedagogical Sciences and the Academy of Medical Sciences.

Lyzohub V. is the initiator and organizer of 10 international conferences and symposiums. He is a member of the Scientific and Methodological Council of the Ministry of Education and Science of Ukraine, specialized academic councils for the protection of dissertations and editions of scientific journals and collections, member of the Higher Attestation Commission of Ukraine.

Одержано редакцією: 20.10.21

Прийнято до публікації: 13.12.21